

Sammenstilling spørreundersøkelse om klimaomstilling høst 2018

Trøndelag hadde i 2018 totalt 47 kommuner. Rindal skulle bli en del av Trøndelag fra og med 2019 og Halså fra og med 2020. Med disse to kommunene inkludert ble spørreundersøkelsen sendt ut til totalt 49 kommuner høsten 2018. Det ble avgitt svar fra 37 kommuner (to svar i fra en kommune). Dette gir en svarprosent på over 73 prosent.

Undersøkelsen omhandler klimaomstilling, og inkluderer dermed spørsmål både i henhold til utslippsreduksjon og tilpasning i klimaarbeidet.

Om undersøkelsens struktur og gjennomføring

Undersøkelsen ble gjennomført høsten 2018. Programmet som ble brukt var questback.

Undersøkelsen inkluderer spørsmål som angår generell status på kommunenes klimaarbeid, og deretter spesifikt i henhold til klimatilpasning og utslippsreduksjon.

Besvarelsene dekker altså 37 kommuner. Noen svar, sånn som gjennomgående «vet ikke»-svar, avslører at personen som har svart kanskje ikke har hatt god nok innsikt i ett eller begge fagområdene ei heller kommunens klimaarbeid og eksisterende planer.

Sammenstilling om status i kommunenes klimaarbeid

Kommunene er gjennom deltakelse i begge nettverkene oppfordret til å danne en intern klimagruppe i kommunen, og blir dermed spurt:

Har kommunen etablert en intern gruppe for arbeid med klimaomstilling?

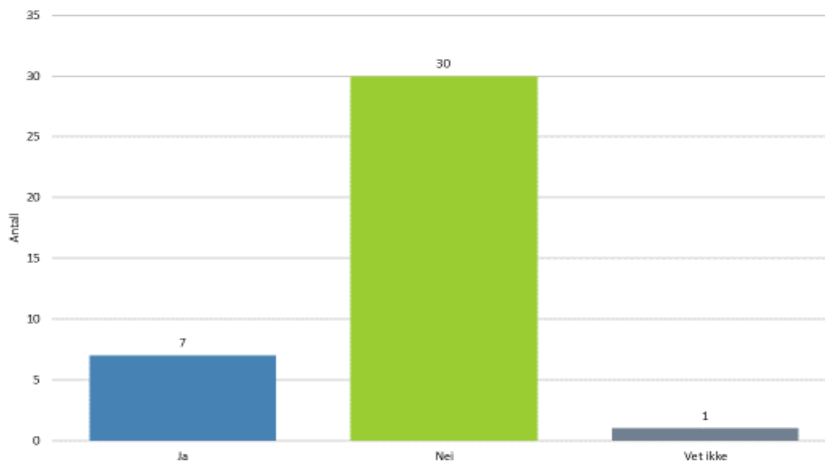
30 svarer nei, 7 svarer ja, og 1 vet ikke.

Arbeid med klimaomstilling i kommunene

09.01.2019 15:52

2. Har kommunen etablert en intern gruppe for arbeid med klimaomstilling?

Status i kommunene

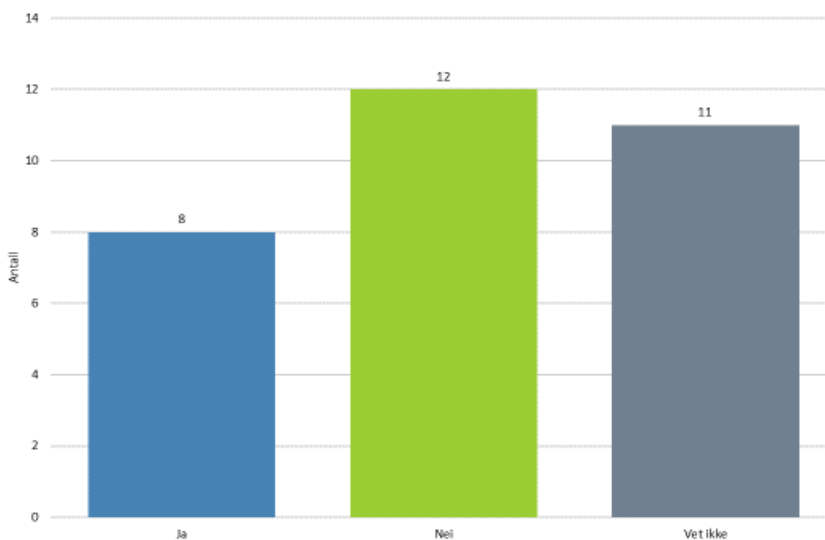

Av de 31 som sier de enten ikke har eller ikke vet om de har etablert en gruppe svarer 23 at de heller ikke har planer om eller ikke vet om det finnes planer om å etablere en slik gruppe, mens 8 sier de skal etablere en klimagruppe.

Arbeid med klimaomstilling i kommunene

09.01.2019 15:52

3. Har kommunene planer om å etablere en intern gruppe for arbeid med klimaomstilling?

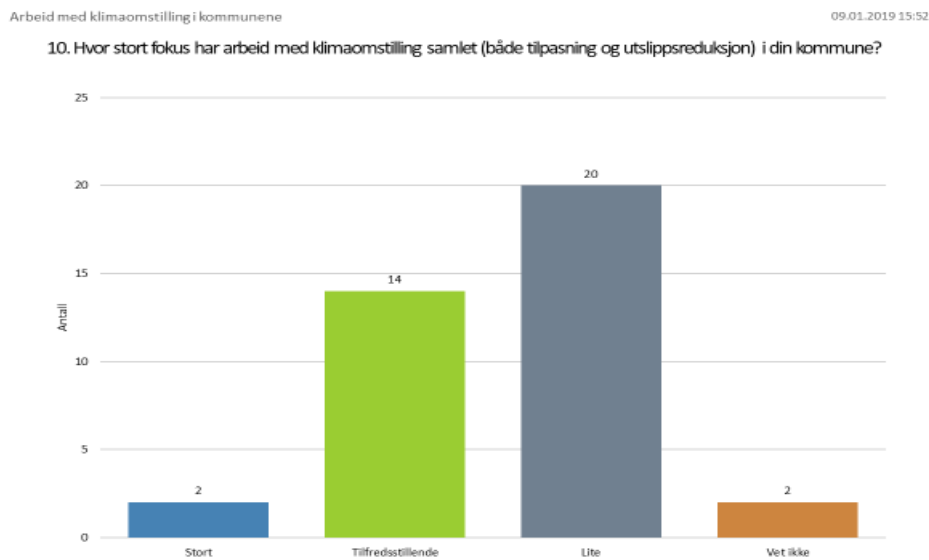

Kommunesammenslåing og andre prosesser noen kommuner er inne i framheves som årsak til merarbeid og dermed grunn til at noen ikke har klart å fokusere på klimaspørsmål og at man

avventer arbeid med klimaspørsmål (og etablering av en klimagruppe) til en ny kommune er etablert. Noen kommuner bruker prosessen rundt kommunesammenslåing som en mulighet til å sette fokus på klima- og miljøspørsmål i en ny struktur, og henviser til intensjonsavtale for kommunesammenslåing der den nye kommunen har ambisjoner om å bli foregangskommune på området. De 7 kommunene som bekrefter at kommunen allerede har etablert en klimagruppe har svart på oppfølgende spørsmål om hvordan sammensetningen er i klimagruppen. I 5 av de 7 kommunene er ledelse representert. Den etablerte gruppen har dessuten ansvar for både utslippsreduksjon og klimatilpasning. Det blir påpekt at klimagruppen i en av kommunene utgår i fra et samarbeidsforum mellom plan og forvaltning og tekniske tjenester, og at denne arenaen som møtes fast også vil kunne brukes for spørsmål som omhandler klima og energi. Det er også et par av kommunene som har etablert en klimagruppe og som samtidig påpeker at gruppen ikke er et initiativ fra ledelsen uten er selvoppnevnt.

Hvor stort fokus har arbeid med klimaomstilling samlet (både tilpasning og utslippsreduksjon) i din kommune?

20 svarer lite, 14 tilfredsstillende, 2 stort og 2 vet ikke.

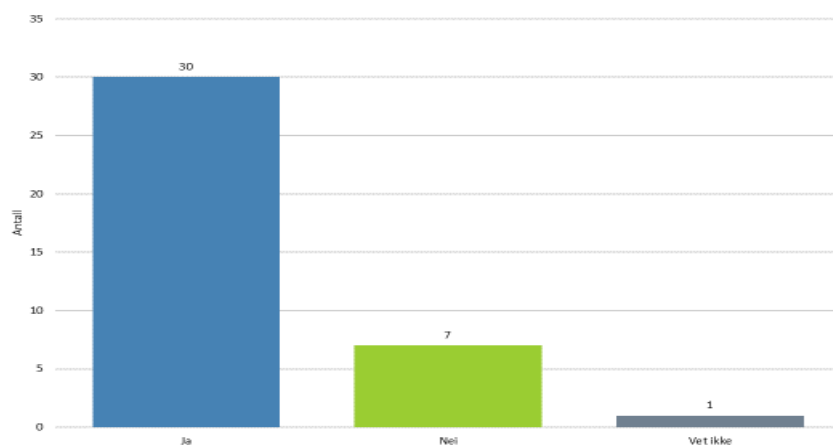
Har kommunen en gjeldende klima- og energiplan?

30 svarer ja, 7 svarer nei og 1 vet ikke.

Arbeid med klimaomstilling i kommunene

09.01.2019 15:52

13. Har kommunen en gjeldende klima- og energiplan?

Oppgi planperiode for klima- og energiplan uansett om det er gjeldende per i dag eller ikke.

Her viser de aller fleste kommuner til en plan som er gjeldende, og noen til planer som er utgått. Opptil fem kommuner har planer som er gjeldende inntil ny plan blir vedtatt. Flere kommuner har ikke en klima- og energiplan, men har inkludert arbeid med klima- og energi i kommuneplanens samfunnsdel, eller i miljøplan, strategiplan, eller som en kommune påpeker, at de har utformet arbeidet i en guide til «folkehelse, miljø og estetikk».

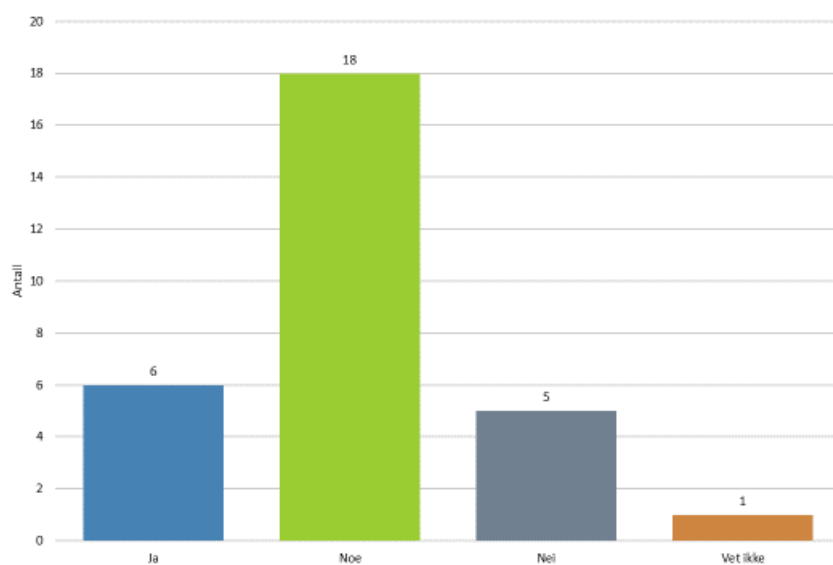
Blir planen brukt?

6 svarer ja, 18 svarer noe, 5 svarer nei og 1 vet ikke.

Arbeid med klimaomstilling i kommunene

09.01.2019 15:52

15. Blir planen brukt?

Her er det flere kommuner som sier de holder på med revidering av en ny plan og noen avventer ny kommuneetablering. En kommentar sier at planen som er gjeldende også er utdatert og moden for revidering, og at gjeldende plan var for omfattende og ambisiøs da den ble laget, og at den derfor havnet i skrivebordsskuffen. Noen påpeker at det er dårlig koordinering mot økonomi- og handlingsplan og manglende systematisk rapportering, eller et område som er lite prioritert i konkurranse med andre oppgaver.

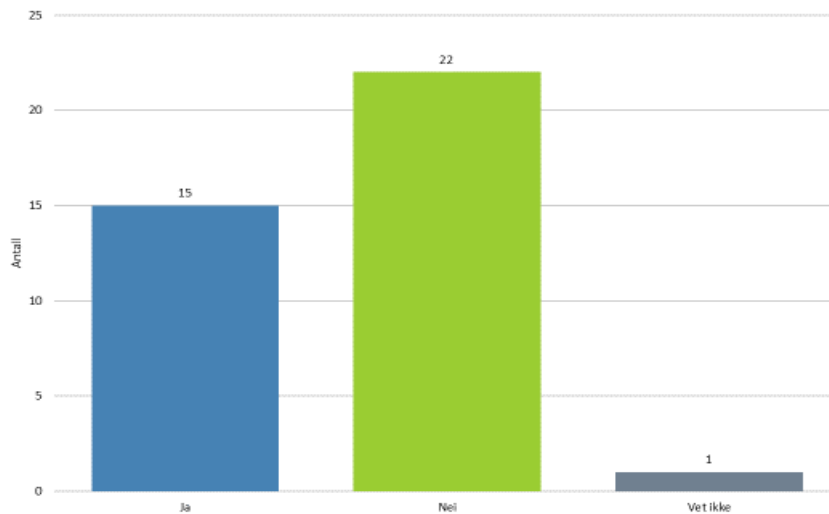
Er klima- og energiplanen rullert, eller vurdert rullert?

15 svarer ja, 22 svarer nei og 1 vet ikke.

Arbeid med klimaomstilling i kommunene

09.01.2019 15:52

21. Er klima- og energiplanen rullert, eller vurdert rullert? (vennligst oppgi årstall i kommentarfeltet)

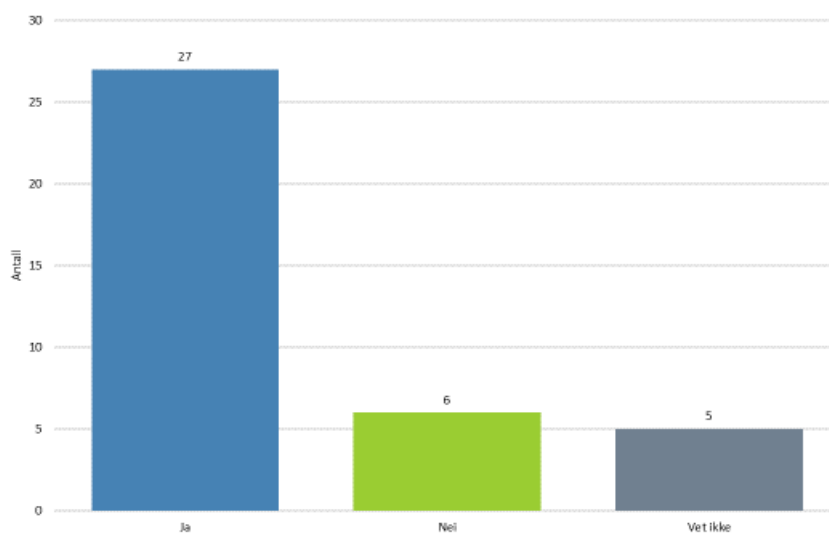
Inngår klimatilpasning som et element i klima- og energiplan eller noen andre planer og strategier?

27 svarer ja, 6 svarer nei og 5 vet ikke.

Arbeid med klimaomstilling i kommunene

09.01.2019 15:52

22. Inngår klimatilpasning som et element i klima- og energiplan eller noen andre planer og strategier?

Innenfor hvilke områder ønsker kommunen å gjøre et prioritert arbeid innen klimaomstilling, både på utslippsreduksjon og klimatilpasning?

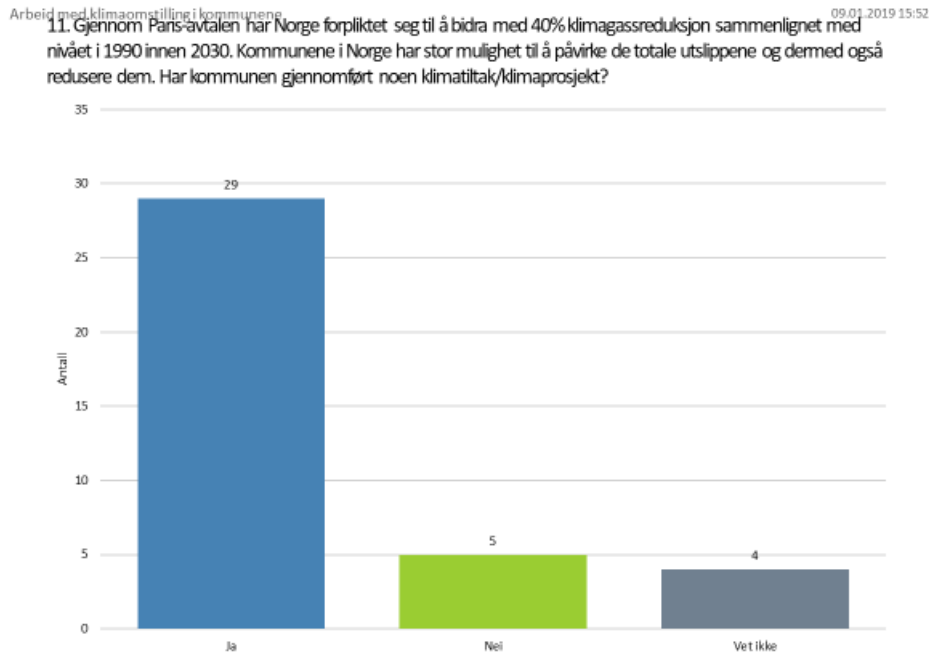
	Utslippsreduksjon	Klimatilpasning	Ikke prioritert/vet ikke	N
I næringsarbeid	34,2%	18,4%	57,9%	38
I reiselivssektoren	10,5%	10,5%	78,9%	38
I kulturminneforvaltning	2,6%	15,8%	81,6%	38
I transportsektoren	60,5%	13,2%	28,9%	38
I jordbrukssektoren	36,8%	60,5%	21,1%	38
I skogbrukssektoren	28,9%	57,9%	31,6%	38
Ved egne anskaffelser	55,3%	44,7%	21,1%	38
I egne bygg	68,4%	52,6%	7,9%	38
I det som angår kommunal drift	55,3%	52,6%	10,5%	38
I planarbeid	28,9%	81,6%	13,2%	38
I prosessledelse og rutiner	23,7%	28,9%	57,9%	38
I klimaregnskap og budsjett	28,9%	31,6%	50,0%	38

I henhold til utslippsreduksjon ønsker kommunene å gjøre et prioritert arbeid særlig i egne bygg, i transportsektoren og i det som angår kommunal drift. På klimatilpasning utpeker seg særlig planarbeid, og ganske langt deretter i jordbrukssektoren og i skogbrukssektoren tett etterfulgt av i egne bygg og i det som angår kommunal drift. Noen av områdene er overlappende og går inn i hverandre.

Utslippsreduksjon

Gjennom Paris-avtalen har Norge forpliktet seg til å bidra med 40% klimagassreduksjon sammenlignet med nivået i 1990 innen 2030. Kommunene i Norge har stor mulighet til å påvirke de totale utslippene og dermed også redusere dem. Har kommunen gjennomført noen klimatiltak/klimaprojekt?

29 svarer ja, 5 svarer nei og 4 vet ikke.

Av tiltak som nevnes er:

Administrasjon, styringssystem: Klimaplan/kommunedelplan klima og miljø, klimaregnskap, prosjektsøknad og deltakelse i prosjekt på området, kommuneplan med tiltaksdel på klima og miljø, handlingsprogram, miljøsertifisering i kommunal virksomhet, klimakrav i innkjøp

Klimatiltak i bygg og anlegg og energi: jordvarme, energispareprosjekt (EPC), kartlegging og tiltak ENØK, utfasing av oljefyr, sjøvarmepumpe, etablering av fjernvarme AS, bioenergi, energieffektive nye bygg, LED, isolasjon, solseller, pellets/flisfyring, utnyttelse av restvarme i industri, varmepumpe luft/vann med Enovatilskudd, avfallsplan, bruk av massivtre i nybygg

Transporttiltak: sykkelbyprosjekt, sykle til jobben, kommunale elbiler, buss- og båtkort for jobbreiser, p-plasser for kollektivreisende, trafikkreduserende tiltak for sentrumsplanlegging og tilrettelegging for reduksjon i kjørelengde og gang- og sykkeltiltak i plan, elsykkel for ansatte, ladepunkt for el-bil

Opplæringstiltak: deltakelse i nasjonalt kompetanseprosjekt, formidling i skole og barnehager, gårdsbesøk

Tiltak innenfor mat og landbruk: klimasmart skolemat, klimaskog

Næringsliv: miljøfyrtårn i næringsvirksomhet

Klimatilpasning: i plan, overvannsanalyse

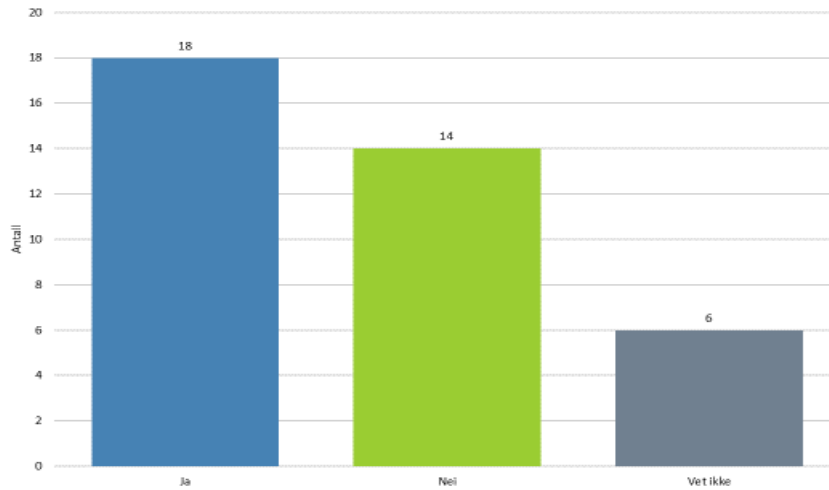
Har kommunen vedtatt mål for utslippsreduksjon?

18 svarer ja, 14 svarer nei og 6 vet ikke.

Arbeid med klimaomstilling i kommunene

09.01.2019 15:52

17. Har kommunen vedtatt mål for utslippsreduksjon?

I tilfelle ja, vennligst konkretiser målet i prosent og innen år.

Her varierer variablene noe, men ligger i stort sett mellom 10% og 30 % utslippskutt innen 2020. Det er noen få som har satt seg mål om ytterligere reduksjon innen 2030, der det er satt mål om utslippskutt på mellom 40 og 80 % innen 2030. Vi har ikke spurt om hvilket år man regner som referanseår, dvs utslippskutt sammenlignet med hvilket år. Det er to kommuner som har svart på dette uoppfordret, der referanseår for kutt som er satt opp da er 1991 og 2012.

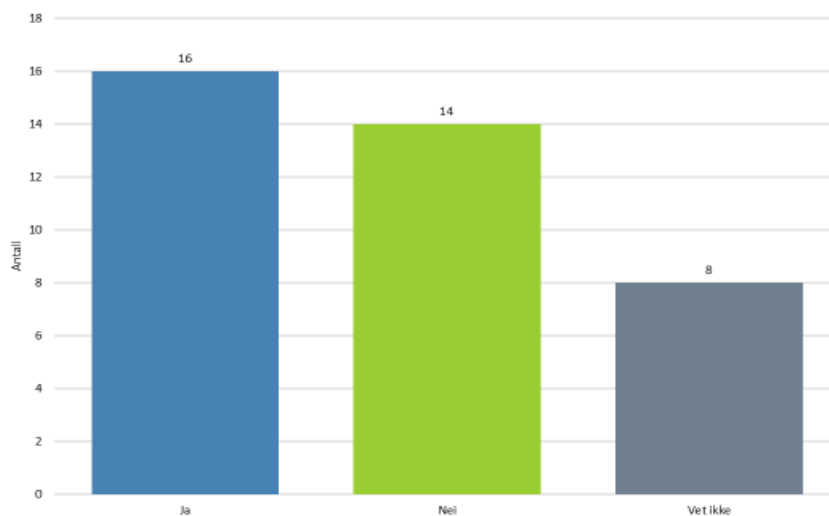
Er kommunen kjent med den nye statistikken for klimagassutslipp i kommuner (Miljødirektoratet april 2018)?

16 svarer ja, 14 svarer nei, 8 vet ikke.

Arbeid med klimaomstilling i kommunene

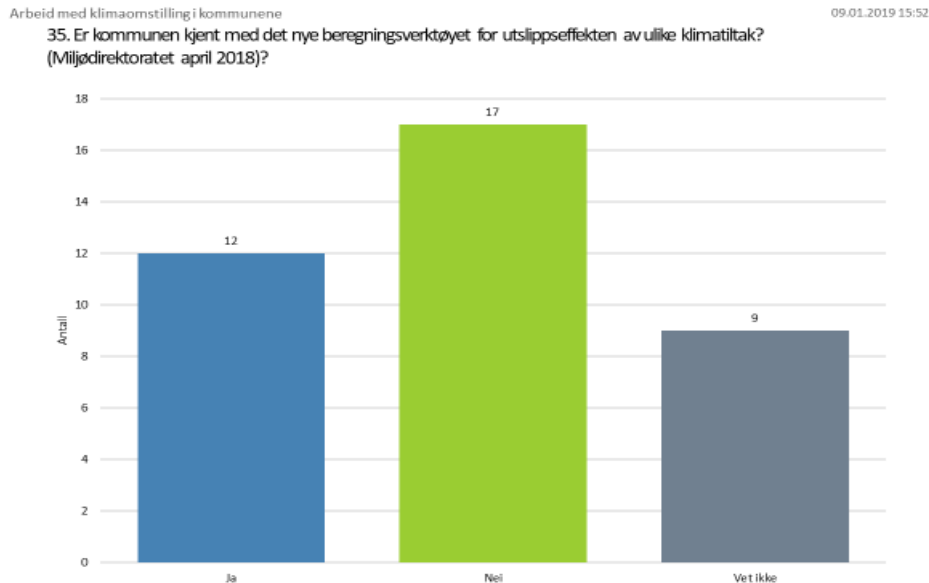
09.01.2019 15:52

34. Er kommunen kjent med den nye statistikken for klimagassutslipp i kommuner (Miljødirektoratet april 2018)?

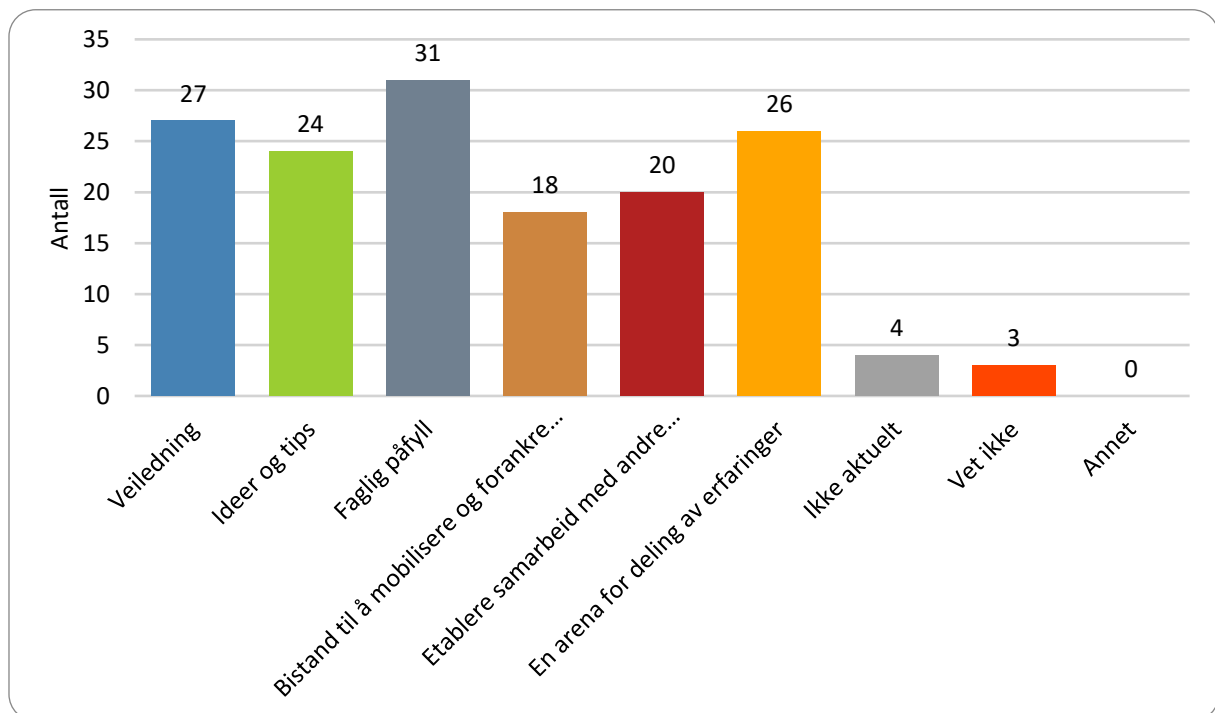
Er kommunen kjent med det nye beregningsverktøyet for utslippseffekten av ulike klimatiltak? (Miljødirektoratet april 2018)?

12 svarer ja, 17 svarer nei og 9 vet ikke.

Både for bruk av klimagassutslippsstatistikk og beregningsverktøy for utslippseffekt av klimatiltak er det potensial for mer informasjon og bruk.

Hvilke forventninger har kommunen gjennom deltakelsen i Nettverk for lavutslipp Trøndelag?

Her utpeker seg noen områder som noe mer forventet at kommunene vil få gjennom deltakelse i nettverk for lavutslipp: faglig påfyll, veiledning og en arena for deling av erfaringer. Men forventningene er relativt jevnt fordelt utover de andre temaene også.

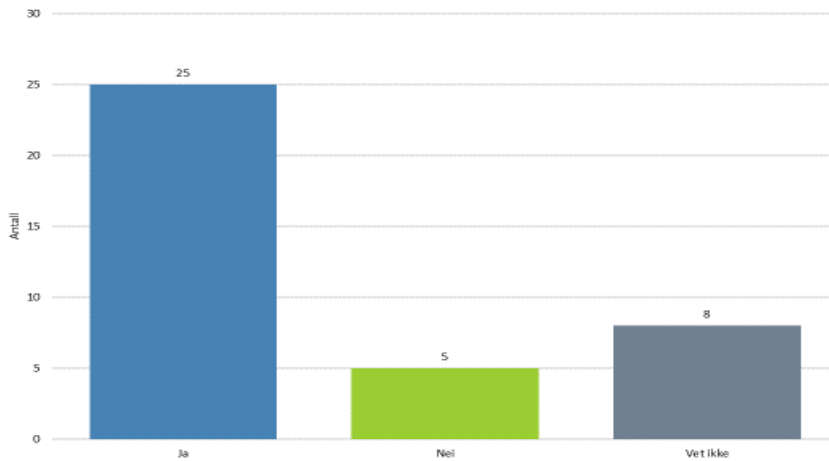
Klimatilpasning

Har kommunen ROS-analyse som inkluderer klimarelaterte hendelser?

25 svarer ja, 5 svarer nei og 8 vet ikke.

Arbeid med klimaomstilling i kommunene 09.01.2019 15:52

38. Har kommunen ROS-analyse som inkluderer klimarelaterte hendelser?

I tilfelle ja, hvilket år ble den utarbeidet?

Blant de 25 kommunene som svarer ja på at de har utarbeidet en ROS-analyse, er fordelingen i kommunene på i tidsperiode:

2013-2016: 12 kommuner

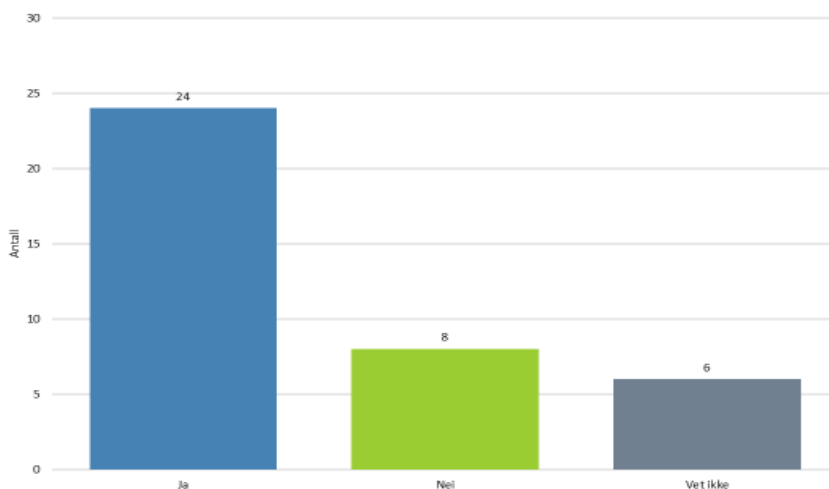
2017-2018: 11 kommuner

Har kommunen rutiner for å sjekke tilpasning til et endret klima i hht for eksempel ROS-analyse i bygge-, plan-, arealsaker?

24 svarer ja, 8 nei og 6 vet ikke.

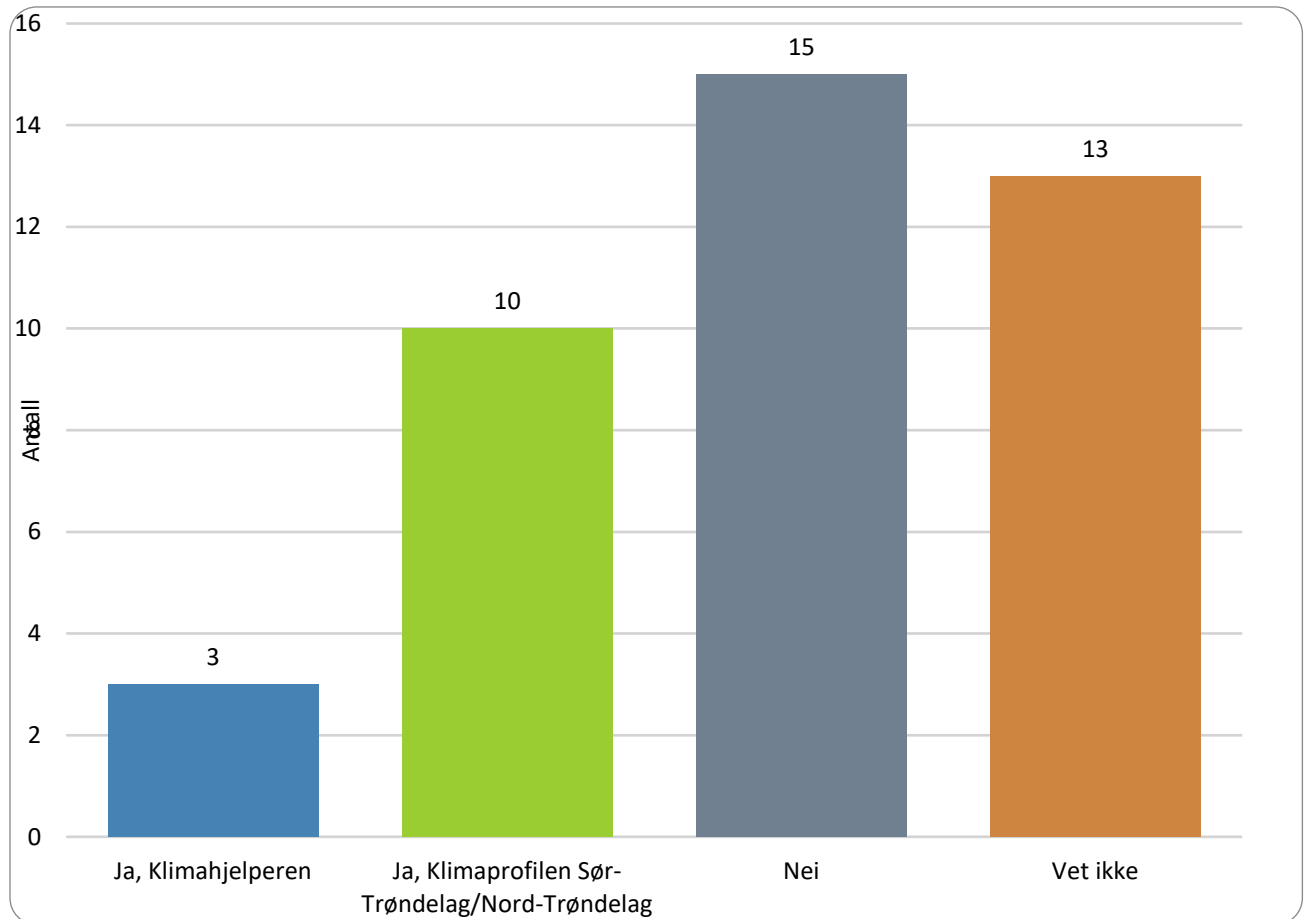
Arbeid med klimaomstilling i kommunene 09.01.2019 15:52

40. Har kommunen rutiner for å sjekke tilpasning til et endret klima i hht for eksempel ROS-analyse i bygge-, plan-, arealsaker?

Noen kommenterer at de har rutinebeskrivelser/sjekkliste for klimatilpasning, andre at de har rutiner for det på enkelte områder, som eksempelvis håndtering av overvann og flom i plan- og byggesaker. En kommune påpeker at de har rutiner om å bruke ROS-analyse i praksis, til tross for at det ikke er nedfelt skriftlig. Noen holder på med å utarbeide et verktøy for sjekkliste.

Brukes Klimahjelperen og/eller de fylkesvise klimaprofilene i kommunens planarbeid?

15 svarer nei, 10 svarer ja, klimaprofilen i Sør/Nord-Trøndelag, 10 svarer ja Klimahjelperen og 13 svarer vet ikke.

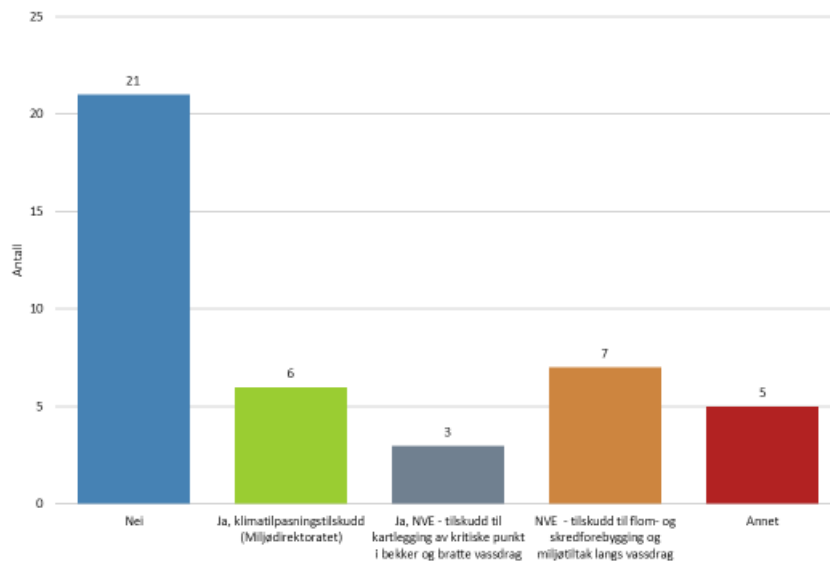
Har kommunen søkt om midler for kunnskapsoppbygging/gjennomføring av klimatilpasningstiltak?

21 svarer nei, 6 svarer ja klimatilpasningstilskudd (Miljødirektoratet), 3 svarer NVE-tilskudd til flom- og skredforebygging og miljøtiltak langs vassdrag, og 5 svarer Annet. Annet er spesifisert under hvilke andre tiltak kommunene har søkt om midler fra, så som landbrukstiltak (kompetanseheving), avlastning av kvikkleirmasser fra NVE, skjønnsmidler til klimatilpasset bygg og klimasatsmidler.

Arbeid med klimaomstilling i kommunene

09.01.2019 15:52

43. Har kommunen søkt om midler for kunnskapsoppbygging/gjennomføring av klimatilpasningstiltak?

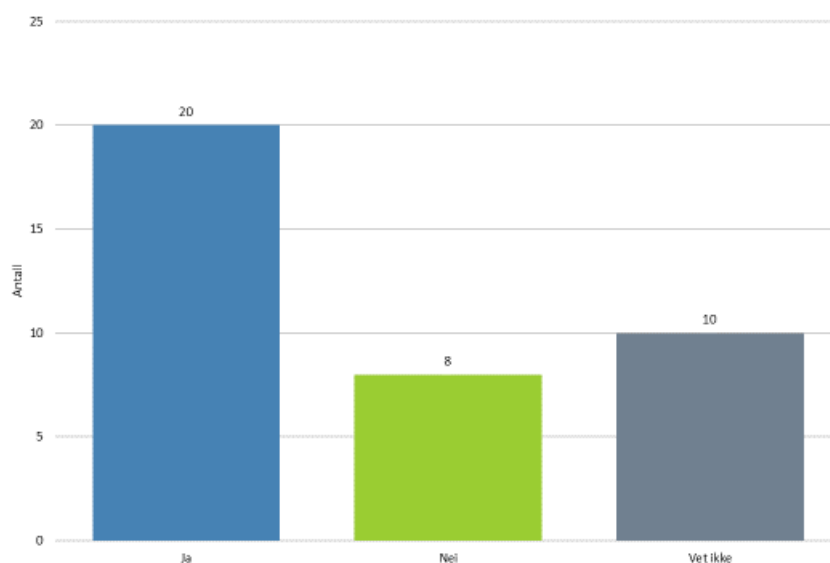
Brukes grunnforurensningsdatabasen i kommunens planarbeid?

20 svarer ja, 8 svarer nei og 10 vet ikke.

Arbeid med klimaomstilling i kommunene

09.01.2019 15:52

45. Brukes grunnforurensningsdatabasen i kommunens planarbeid?

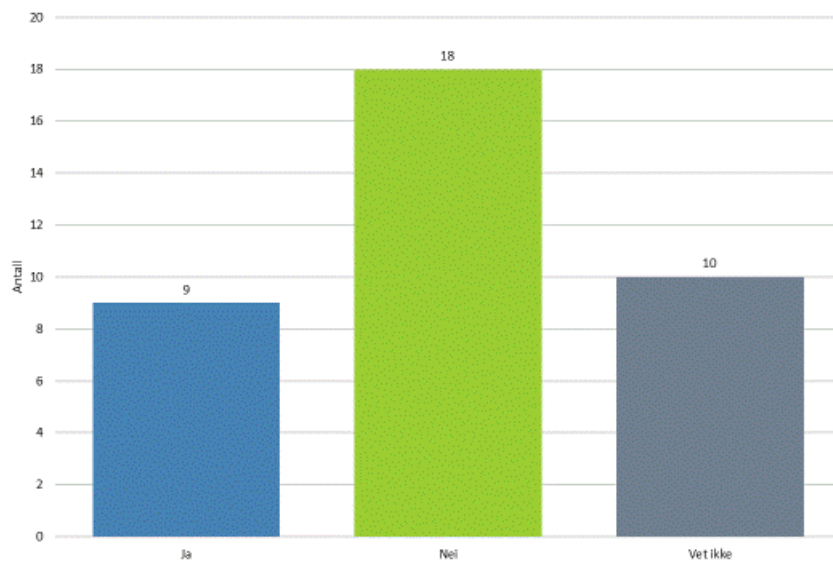
Bruker kommunen klimatilpasning.no? (nettsted med veiledning om klimatilpasning i ulike sektorer)

9 svarer ja, 18 svarer nei og 10 vet ikke.

Arbeid med klimaomstilling i kommunene

09.01.2019 15:52

46. Bruker kommunen klimatilpasning.no? (nettsted med veiledning om klimatilpasning i ulike sektorer)

Koordinering mellom Nettverk for lavutslipp og Nettverk klimatilpasning Trøndelag

Vi har mottatt tilbakemelding fra kommunene om at det er ønskelig at arbeid mellom Nettverk klimatilpasning Trøndelag og Nettverk for lavutslipp Trøndelag bør koordineres best mulig.

Hvordan ønsker kommunen at denne koordineringen skal gjennomføres?

Følgende kommentarer er gjort:

- *At kommunene kan shoppe i forhold til behov for bistand og faglig utvikling. At det gis mulighet til å delta må møter via internett.*

- *Møter og samlinger på samme tid*

- *Med overbygningen "Klimaråd Trøndelag" bør i så fall organet som har sekretariatsansvaret for Klimarådet ha det administrative ansvaret for koordineringen.*

- *Felles oppmøtedager, mulighet for å delta på begge samme dag der det er samme personer. Fellesmøter der det er aktuelt. Skypesamlinger og streaming.*

- *Samlinger og temagrupper. Gjerne med "mellomarbeid" mellom samlinger. Konkrete case fra deltagerne kan presenteres for diskusjon og læring.*

- *Felles samlinger, og samlet informasjon fra begge nettverk. Vanskelig å få kapasitet til å følge opp to nettverk, og deretter få til god koordinering internt i kommune.*

- *På den ene sida er dette to helt ulike prosjekt. Vi ønsker at koordineringa skjer på faglighet, felles faglig påfyll etc.*

- *Helhet i omstillingsproblemet kan tilsa helhet i organisering og ledelse - at det er to ulike nettverk, kan gjøre det vanskelig*

- *Felles møter*

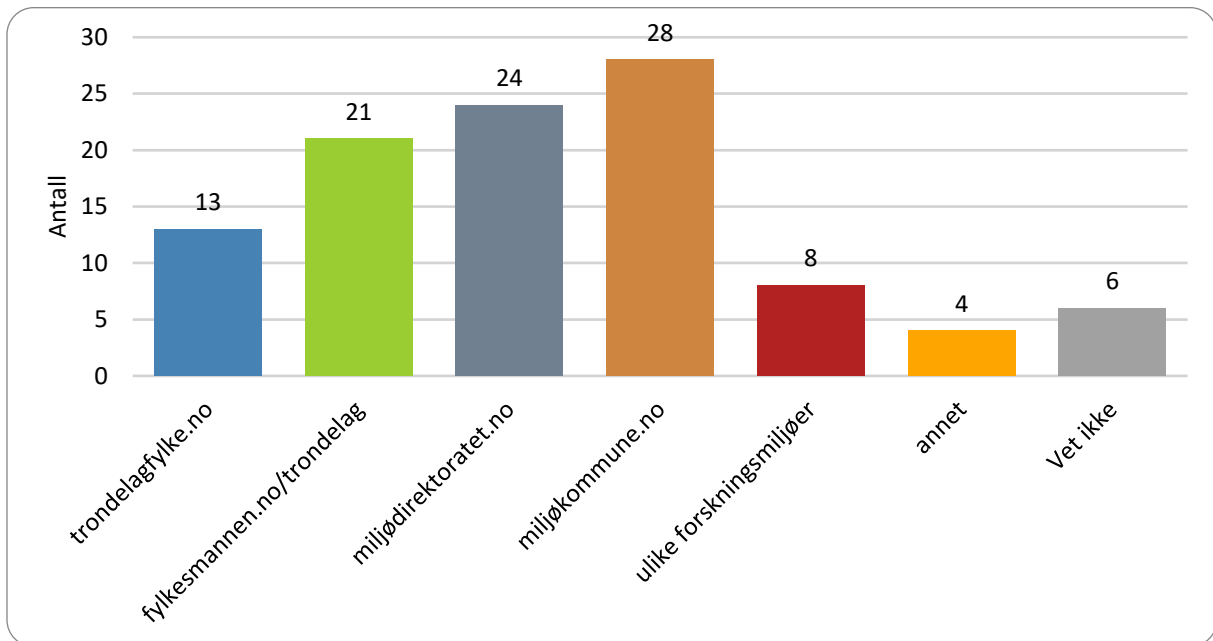
- *Et nettverk*

- *Jfr valgt modell for klimaomstillingsarbeidet i Trøndelag med felles klimaråd og koordineringsgruppe. Pluss egne arb. gr. på tilpasning og utslipp.*

- *X kommune har tidligere gitt innspill til dette. Det ønskes at disse nettverkene samkjøres best mulig og at det tilrettelegges for felles samlinger, for eksempel dele opp dagen med klimatilpasningen før lunsj og lavutslipp etter lunsj. Dette for å rasjonalisere mest mulig og få høyere deltakelse fra kommunene. Inndeling av nettverkskommune må være tilsvarende på begge prosjektene*

- *Fylkesmannen bør koordinere dette.*

Gjennom hvilke kanaler holder kommunen seg oppdatert om nyheter innen feltet klima og klimatilpasning?

Miljøkommune.no peker seg ut som den kanal kommunene bruker mest i sitt klimaarbeid. Deretter Miljødirektoratet sine sider og fylkesmannen.no/trondelag. På annet svarer en kommune at det er vanskelig å ha denne oversikten siden arbeidet internt i kommunen ikke er koordinert, og at det varierer mellom ulike fagmiljøer og saksbehandlere hva man bruker for kilder i sitt arbeid. Andre kilder som nevnes er: Teknisk ukeblad, Norsk klimastiftelse, ENOVA og nettverkene selv.

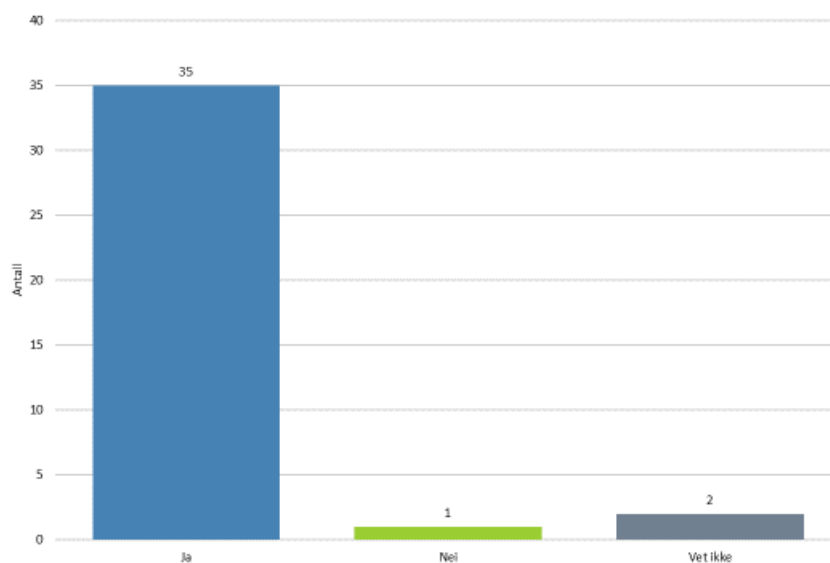
Ønsker kommunen å motta et felles nyhetsbrev fra begge nettverkene?

35 svarer ja og 1 svarer nei og 2 vet ikke.

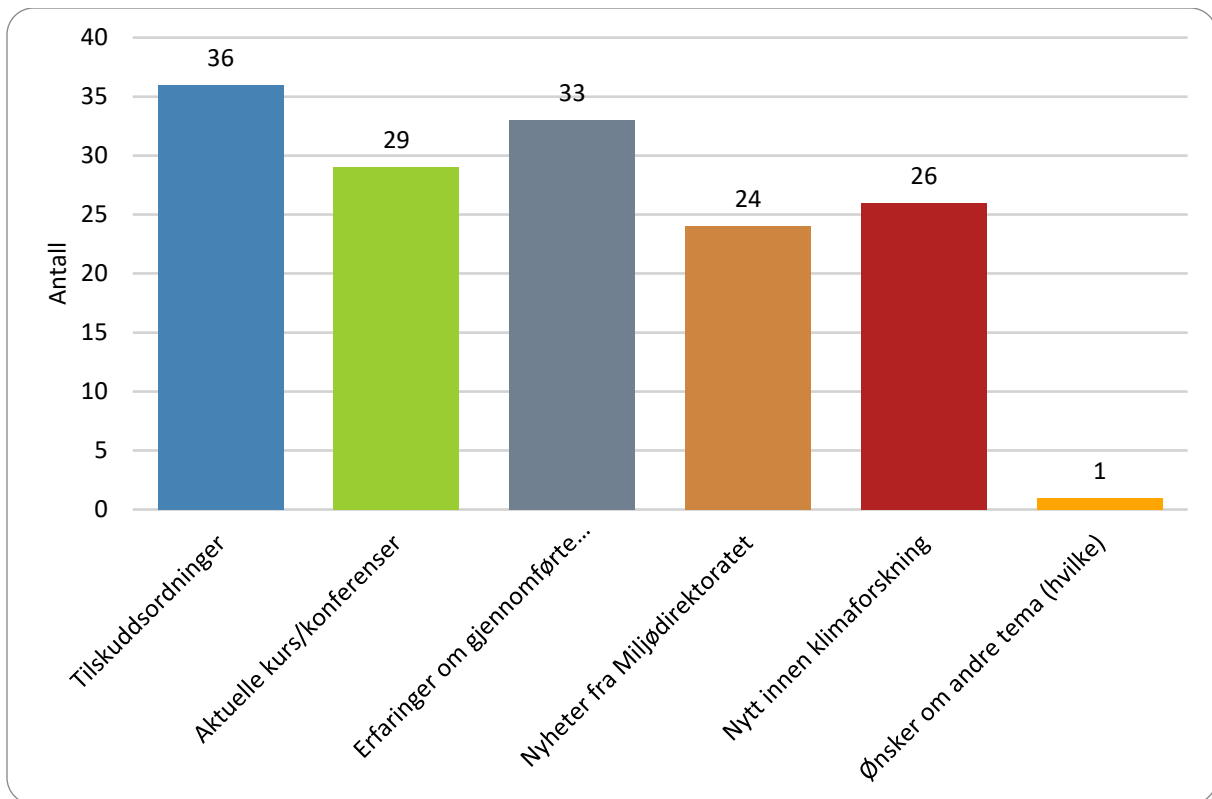
Arbeid med klimaomstilling i kommunene

09.01.2019 15:52

51. Ønsker kommunen å motta et felles nyhetsbrev fra begge nettverkene?

Hva er aktuelt for kommunene å få informasjon om?

Kommunene ønsker fremst informasjon om *tilskuddsordninger*, så *erfaringer om gjennomførte tiltak/prosjekter i fylket* og deretter *aktuelle kurs/konferanser*. Men fordelingen av prioritert ønsket informasjon er ganske jevnt fordelt og viser et behov av informasjon på alle foreslåtte områder.

Har kommunen andre tilbakemeldinger?

Følgende kommentarer er levert:

- *Kurs kan tas som webinar*
- *Hvilken myndighet tar regionalt ansvar for at regionen oppnår tilstrekkelig progresjon i retning av "lavutslippssamfunnet"?*
- *Det er vanskelig å prioritere dette arbeidet. I alle fall om ikke man ser noen umiddelbar gevinst, så som knyttet til ENØK-tiltak. Det å pålegge seg selv restriksjoner, som medfører kostnad, er det ikke økonomisk rom for.*